
Претседателот на Република Северна Македонија да не го потпишува Законот за решавање на спорот помеѓу Владата на Република Северна Македонија и МАКПЕТРОЛ АД Скопје по пат на спогодба

Собранието на Република Северна Македонија усвои Закон за решавање на спорот помеѓу Владата на Република Северна Македонија и Макпетрол АД Скопје по пат на спогодба. Со тоа законодавната власт се впушти во озаконување на вонсудската спогодба склучена помеѓу Владата на РСМ и Макпетрол АД Скопје со која се решава долгогодишниот судски спор за утврдување на правото на сопственост и соодносот на вложувања на договорните страни во операторот за природен гас ГА-МА АД, како и раздвојување на сопственичката структура преку пренос на сопственоста во целост на РСМ преку купување на сопственичката акција на Макпетрол АД Скопје.

На овој начин се повредува начелото на уставност и законитост и начелото на поделба на власта во РСМ со тоа што се мешаат улогите на судската и законодавната власт со тоа што материја која припаѓа на облигационо правните односи и која треба да се реши со постигнување на спогодба во судска постапка или вонсудска спогодба или пак во случај на спор да се реши со судска пресуда, сега се дава на одлучување на Собранието како законодавен орган. При тоа на Собранието му се даваат надлежности кои не се во согласност со Уставот на РСМ. Имено, Собранието на РСМ е надлежно да ратификува меѓународни договори, а не договори со склучени помеѓу национални субјекти.

ГАМА АД Скопје, првично е основана како Јавно претпријатие ГАМА Скопје (ЈП ГА-МА). Согласно член 1 од Законот за јавните претпријатија, основачките права во името на Република Северна Македонија (РСМ) ги врши Владата на РСМ.

ЈП ГА-МА, согласно Одлуката за организирање на ЈП ГА-МА во акционерско друштво ГАМА АД Скопје (Сл. весник на РМ бр. 77/2006) донесена од Владата на РМ, организирано е како акционерско друштво. Против оваа одлука поднесена е иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 4 од Одлуката за организирање на ЈП ГА-МА во акционерско друштво ГАМА АД Скопје со кој се уредува основната главнина на ГАМА АД Скопје. Иницијативата со Решение на Уставниот суд на РМ У.бр.170/2012 од 29.05 2013 година е отфрлена.

Имајќи предвид дека ГАМА е организирана како акционерско друштво, каде како акционери се јавуваат Владата на РСМ во името на Република Северна Македонија и МАКПЕТРОЛ АД Скопје, за секој пренос, односно откуп на акциите сопственост на МАКПЕТРОЛ АД Скопје треба да одлучува Владата на РСМ како соосновач на ГА-МА АД.

Продажбата, односно преносот на акциите треба да се изврши согласно Законот за трговските друштва, а особено согласно Законот за хартиите од вредност и другите законски и подзаконски акти од областа на издавањето и тргувањето со хартии од вредност. Во секој случај, за преносот и откупот на акциите треба да одлучува Владата на РСМ, како соосновач и акционер во ГА-МА АД, а не РСМ како империум, ова прашање да го уредува, односно „ратификува“ со закон.

Од аспект на Закон за енергетика проблем се јавува со тоа што МАКПЕТРОЛ АД Скопје поседува и фирма за снабдување со природен гас, што е во спротивност со одредбите од Законот за енергетика кои се однесуваат на сопственичкото раздвојување. Во тој случај МАКПЕТРОЛ АД Скопје може да изврши раздвојување преку продажба на акциите (акцијата).

Од аспект на транспарентност и отчетност се навлегува во заробување на државата преку носење на Tailor made law (Закони по мерка) за кој ТИМ веќе даде своевидување за состојбите во РСМ во извештајот за оценка на заробување на државите (<https://www.transparency.org/en/publications/examining-state-capture?fbclid=IwAR3w9kaioOa2zifOcrbtBU1TR6wo9Yz18TM13EiwQRv6v6OBxblfk9unM6l>). Во овој случај Владата наместо да го реши спорот преку судски и вонсудски инстанции го користи Собранието ова прашање да го уредува, односно „ратификува“ со пригодно скроен закон по мерка.

Овде сакаме да укажеме и дека проблематично е што проценката вршело Бирото за судски вештачења кое е државен орган со што се пропуштила можноста за независно вештачење кое треба да биде независно за правилно да се оцени фер пазарната вредност за ГАМА АД бидејќи, амортизациониот век е скоро истечен, а со цел да се заштитат интересите на РСМ и на даночните обврзници на РСМ. Отсуството на независна проценка на моменталната пазарна вредност на ГАМА АД само дополнително го зголемува сомнежот за утврдената цена во член 5 од Законот по која треба да се откупи акцијата на Макпетрол во АД ГАМА.

Исто така сакаме да укажеме дека за овој Закон не беше објавен на ЕНЕР и не е испочитуван постапката за оценка на влијанието на овој закон. Се одбегнува, стеснува и рудиментира постапката за проценка на влијанието на регулатива и можноста за коментирање на предлог – законот од засегнати страни, со наводи во образложението на Законот дека немало финансиски импликации со овој Закон бидејќи биле испланирани пари во Буџетот за 2020!? Овде се поставува прашањето од кои тоа средства се испланирани пари во Буџетот за 2020 па нема финансиски импликации ако не од даночните обврзници на РСМ? На овој начин се демонстрира ниска свест за отчетност за прибраните средства од даночните обврзници и граѓаните на РСМ како и ниска свест за оценка на ефектите од овој Закон во иднина за даночните обврзници на РСМ.

Укажуваме и на моментот дека со предложениот закон Макпетрол АД Скопје ќе оствари капитална добивка како разлика помеѓу номиналната вредност на акцијата и нејзината продажна вредност, која, во тој случај, треба да влезе во даночната основа на АД Макпетрол и да биде предмет на оданочување согласно со Законот за данокот на добивка.

Исто така нема никакви информации за опортунитетниот трошок за планираните средства во Буџетот 2020 доколку тие се алоцираат за оваа купопродажба наместо за поприоритетни цели. Ова особено станува важно во услови на стеснет фискален простор, висок јавен долг, епидемиолошка криза, со што оваа инвестиција во услови на ризик ја прави економски неисплатлива за граѓаните на РСМ во овој момент.

Скопје, 30.12.2020 година

<p>Марјан Николов</p> <p>Претседател Центар за економски анализи</p>	
<p>Слаѓана Тасева</p> <p>Претседател Транспаренси интернејшенал Македонија</p>	
<p>Славко Лазовски</p> <p>Претседател на Собрание Центар за даночна политика</p>	